

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ФИНАНСИИ
Сектор за макроекономска политика

КРАТКОРОЧНИ ЕКОНОМСКИ ДВИЖЕЊА

Декември 2011 година

Скопје, февруари 2012 година

РЕЗИМЕ

НА НАЈВАЖНИТЕ КРАТКОРОЧНИ ЕКОНОМСКИ ДВИЖЕЊА

Декември 2011 година

- Во периодот јануари – декември 2011 индустриското производство регистрира раст од 3,3% во однос на истиот период од 2010 година;
- Стапката на инфлација на месечна основа е негативна и изнесува -0,1, додека на годишна основа изнесува 2,8%. Просечната стапка на инфлација во 2011 година изнесува 3,9%;
- Годишен раст на физичкиот обем на извозот во 2011 година од 1,8%, со висок номинален вредносен раст од 28,0% и раст на увезените количини на стоки од 9,7%, со вредносен номинален раст од 22,3%;
- Раст на вкупните приходи во Буџетот од 3,8% и на вкупните расходи од 4,2% во периодот јануари – декември од 2011 во однос на истиот период лани; Дефицит на Буџетот на РМ од 11.483 милиони денари (2,5% од БДП) и дефицит на Централниот буџет од 9.542 милиони денари (2,1% од БДП);
- Раст од 8,5% на годишна основа на вкупните кредити кон приватниот сектор и раст од 9,2% на вкупниот депозитен потенцијал на банките;
- Намалување на бројот на регистрирани невработени лица за 12,5% во декември 2011 година споредено со истиот месец лани.

1. Реален сектор

Индустриско производство

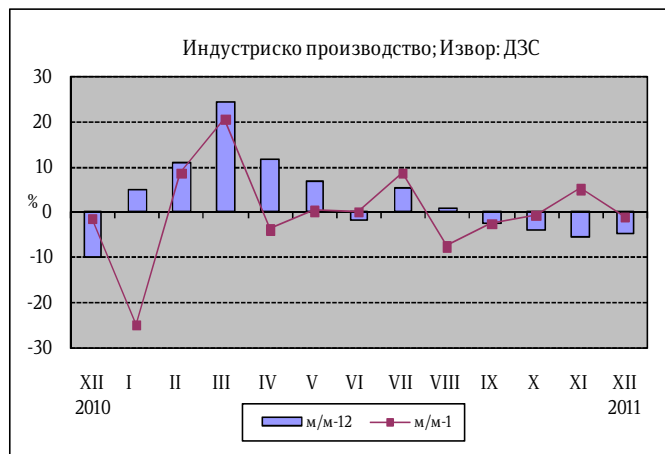
Индустриското производство во декември 2011 година во однос на ноември 2011 година забележа пад од 1,0%. Секторската анализа укажува дека раст од 8,2% има во секторот Снабдување со електрична енергија, гас пареа и климатизација, додека во секторот Рударство и вадење камен се забележува пад од 9,6%, а во Преработувачката индустрија од 1,8%. Во рамки на преработувачката индустрија на месечно ниво раст е забележан кај 11 од 23 гранки

	м/м-12	м/м-1	I-XII 2011 I-XII 2010
Вкупно	-4,8	-1,0	3,3
Рударство и вадење камен	13,2	-9,6	7,4
Преработувачка индустрија	-3,8	-1,8	5,5
Снабдување со ел. енергија, гас пареа и климатизација	-15,3	8,2	-11,1

Извор: ДЗС

кои сочинуваат 36,3% од индустриското производство. Десезонираниот месечен раст на индустриското производство во декември 2011 година изнесува 2,4%, што укажува на негативни сезонски ефекти во индустријата.

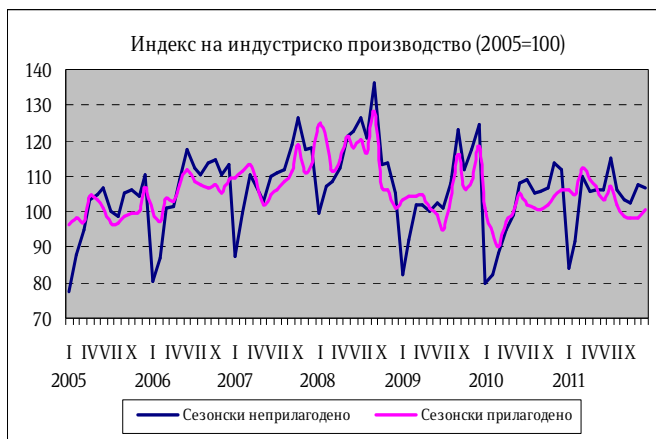
Во декември 2011 година индустриското производство забележа пад од 4,8% во споредба со декември 2010 година. Анализирани по сектори, секторот Рударство и вадење на камен регистрира раст од 13,2%, додека секторот Снабдување со електрична енергија гас, пареа и климатизација забележа пад од 15,3%, а секторот Преработувачка индустрија од 3,8%. Во рамки на преработувачката индустрија позитивен годишен раст е регистриран кај 9 од 23 гранки, кои

сочинуваат 45,9% од индустриското производство, при што раст е забележан кај две од трите носечки гранки со двоцифрено учество во структурата на индустриското производство. Така, висок раст од 17,7% е остварен кај Производството на облека, како и раст од 9,0% кај Производството на прехранбени производи, додека пад од 22,8% забележа Производството на метали. Најголем позитивен придонес во годишниот раст на индустриското производство во декември 2011 година има Производството на облека (2,0 п.п.), а најголем негативен придонес има Производството на метали (-2,6 п.п.).

На кумулативна основа индустриското производство во периодот јануари – декември 2011 година во однос на истиот период од 2010 година регистрира раст од 3,3%. Секторот Рударство и вадење на камен забележа раст од 7,4%, Преработувачката индустрија забележа раст од 5,5%, додека во секторот Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација регистриран е пад од 11,1%.

Податоците за индустриското производство по наменски групи во декември 2011 во однос на декември 2010 година покажуваат зголемување на производството кај групата Нетрајни производи за широка потрошувачка од 5,4%. Пад на производството е регистриран кај групите: Енергија од 13,6%, Капитални производи од 12,7%, Интермедијарни производи, освен енергија од 10,8% и Трајни производи за широка потрошувачка од 2,0%.

На месечно ниво податоците за индустриското производство по наменски групи во декември 2011 година покажуваат зголемување на производството кај групите: Енергија 6,7%, Нетрајни производи за широка потрошувачка од 2,5% и Трајни производи за широка потрошувачка од 2,0%. Намалување на производството е регистрирано кај групите: Капитални производи од 17,7% и Интермедијарни производи, освен енергија 7,0%.

Анализирано по наменски групи на кумулативна основа во периодот јануари – декември 2011 година во однос на истиот период од минатата година раст забележаа следните групи: Трајни производи за широка потрошувачка 57,2%, Капитални производи 41,1%, Нетрајни производи за широка потрошувачка 3,5% и Интермедијарни производи освен енергија 2,1%. Групата Енергија забележа пад од 10,6%.

Деловни тенденции во преработувачката индустрија

Тековната економска состојба на деловните субјекти во декември 2011 година е поповолна во однос на претходниот месец и во однос на декември 2010 година. Оценката за обезбеденоста на производството со порачки е скоро на исто ниво во однос на претходниот месец, додека во однос на декември 2010 година е поповолна, при што подобрувањето се должи и на домашните и на странските порачки. Во декември 2011 година оценката за обемот на производство во изминатите три месеци е понеповолна во однос на ноември 2011 година, како и во однос на декември 2010 година.

Очекувањата за обемот на производството во наредните три месеци се поповолни во однос на претходниот месец, како и во однос на декември 2010 година. Во однос на бројот на вработените, очекувањата за наредните три месеци се поповолни во однос на минатиот месец, а во однос на декември 2010 година очекувањата се значително подобрени.

Просечното искористување на капацитетите во декември 2011 година изнесува 59,8%, што претставува благо намалување во однос на претходниот месец кога изнесуваше 60,3%. Споредено со декември 2010 година, искористеноста на капацитетите е пониска за 1,6 п.п.

Во декември 2011 година, залихите на сировини и репроматеријали, како и тековните набавки на сировини и репроматеријали, се под и околу нормалата.

Залихите на готовите производи се намалени во споредба со претходниот месец и во споредба со декември 2010 година. Во наредниот тримесечен период, според оценката на раководителите, просечните набавни цени на инпутите и на продажните цени на готовите производи се очекува да се зголемат.

Според оценките, најголемо влијание на ограничувањето на обемот на производството во декември 2011 година имаат следните фактори: недоволна странска побарувачка со 20,8%, недоволна домашна побарувачка со 17,4%, финансиските проблеми со 12,5%, недостиг на квалификувана работна сила со 9,6% и неизвесното економско опкружување со 9,4%.

Во декември 2011 година, помал број од деловните субјекти ја посочиле недоволната странска побарувачка и финансиските проблеми како ограничувачки фактор во однос на ноември 2011 година, додека поголем број од деловните субјекти ги посочиле неизвесното економско опкружување, недоволната домашна побарувачка и недостигот на квалификувана работна сила.

Број на работници во индустријата

Бројот на работници во индустријата во декември 2011 година во однос на декември 2010 година забележа намалување од 1,4%.

Во секторот Рударство и вадење на камен регистриран е минимален пад на бројот на работниците од 0,5%, како резултат на падот од 4,2% во гранката Вадење на јаглен и лигнит. Во гранката Вадење на други руди и камен регистриран е раст од 2,3%, а во гранката Вадење на руди на метал раст од 1,3%. Во секторот Преработувачка индустрија регистриран е пад на бројот на вработени од 1,5%. Во рамки на преработувачката индустрија раст на бројот на работници на годишно ниво е регистриран во гранките: производство на машини и уреди 26,6%, производи од гума и пластични маси 9,0%, производство на хартија и производи од хартија 6,0%, хемикалии и хемиски производи 2,8%, производство на мебел 2,6% и производство на основни фармацевтски производи и фармацевтски препарати 2,3%. Бројот на работници во секторот Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација забележа минимално намалување од 0,9%.

На кумулативна основа во периодот јануари – декември 2011 година во однос на истиот период од 2010 година бројот на работници во индустријата

забележа раст од 1,5%. Притоа, секторот Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација забележа раст од 3,0%, секторот Рударство и вадење камен од 2,6% и секторот Преработувачка индустрија од 1,1%.

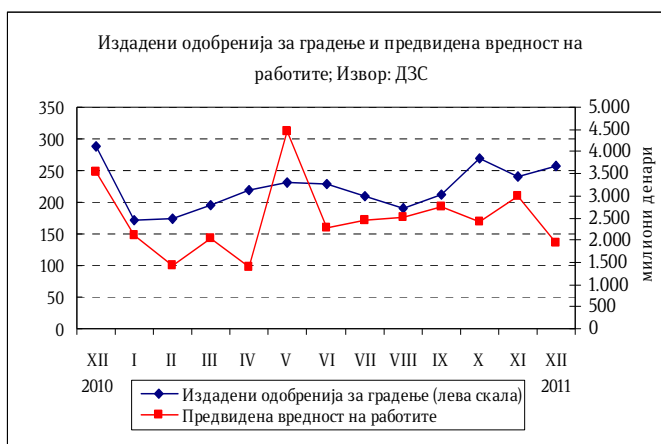
Податоците за бројот на работници во индустријата по наменски групи во декември 2011 година во однос на декември 2010 година покажуваат намалување на бројот на работници кај групите: Трајни производи за широка потрошувачка 4,4%, Интермедијарни производи, освен енергија за 2,8%, Енергија за 2,5% и Нетрајни производи за широка потрошувачка за 0,2%. Кај групата Капитални производи бројот на работници е на исто ниво како и во декември 2010 година.

На кумулативна основа во периодот јануари – декември 2011 година во однос на истиот период од 2010 година, податоците за бројот на работниците во индустријата по наменски групи покажуваат зголемување на бројот на работници во групите: Капитални производи 3,5%, Енергија 2,1%, Интермедијарни производи, освен енергија 2,0% и Нетрајни производи за широка потрошувачка 0,8%, додека пад од 2,0% бележи групата Трајни производи за широка потрошувачка.

Број на издадени одобренја за градење и предвидена вредност на објектите

Предвидената вредност на објектите во декември 2011 година, според издадените одобренја за градење изнесува 1.932 милиони денари, што е за 45,3% помалку во однос на истиот месец од 2010 година, додека во однос на ноември 2011 година вредноста на објектите бележи намалување за 35,1%. Доколку се спореди кумулативниот износ во периодот јануари-декември 2011 година со истиот период од 2010 година, се забележува зголемување на предвидената вредност на објектите од 4,3%.

Во декември 2011 година издадени се 256 одобренја за градба, што е за 11,1% помалку во однос на истиот месец од претходната година. Вкупниот број на

издадени одобренија за градење во однос на претходниот месец од 2011 година, кога беа издадени 240 одобренија е зголемен за 6,7%. Доколку се споредат податоците за периодот јануари - декември во 2011 година кумулативно, со истиот период од 2010 година, се забележува намалување на бројот на издадени одобренија за градби за 9,0%.

Анализирано по видови на објекти, од вкупниот број на издадени одобренија за градење, 208 (или 81,3%) се наменети за објекти од високоградба, 12 (или 437%) за објекти од нискоградба и 36 (или 14,1%) за објекти за реконструкција.

Анализирано по типови на инвеститори, од вкупно 256 објекти, на 223 (или 87,1%) како инвеститори се јавуваат физички лица, а на 33 објекти (или 12,9%) инвеститори се деловни субјекти.

Во декември 2011 година е предвидена изградба на 618 станови, со вкупна корисна површина од 54.637 м².

Анализирано по региони, во декември 2011 најмногу одобренија за градба се издадени во Скопскиот регион, вкупно 65, од кои за 52 одобренија инвеститори се физички лица, додека за 13 одобренија инвеститори се деловни субјекти. Најмалку издадени одобренија има во Североисточниот регион, вкупно 8 одобренија сите за физички лица.

Во периодот од јануари-декември 2011 година, најмногу одобренија за градба се издадени во Скопскиот регион, вкупно 728, од кои 494 за одобренија инвеститори се физички лица, а за 234 деловни субјекти. Најмалку издадени одобренија има во Североисточниот регион, вкупно 96 одобренија, од кои за 77 одобренија инвеститори се физички лица, а за 19 одобренија инвеститори се деловни субјекти.

Инфлација

Стапката на инфлација во декември 2011 година, измерена според Индексот на трошоци на живот, изнесува 2,8% споредено со истиот месец претходната година, наспроти годишниот раст од 3,5% во ноември. Просечната стапка на инфлација во 2011 година изнесува 3,9%.

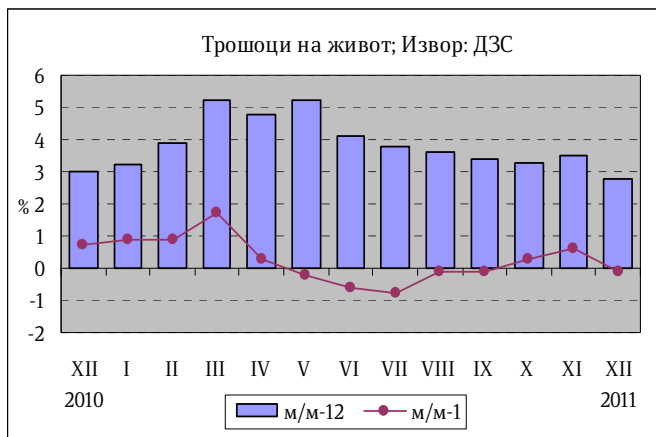
Во декември растот на цените е највисок во категоријата Исхрана, од 4,4% на годишна основа, придонесувајќи со 1,7 процентни поени во општиот пораст на цените. Растот на цените за исхрана најмногу се должи на растот на цените на производите од жито, месото и млекото. Растот на цените во останатите категории е како што следи: Домување 3,7%, Ресторани и хотели 2,1%, Облека и обувки 1,9%, Хигиена и здравје 1,4%, Сообраќајни средства и услуги и Административни и финансиски услуги 1,1%, и Тутун и пијалаци 0,2%.

Намалување на цените е забележано во категоријата Култура и разонода од 0,1%.

Стапката на инфлација во декември споредено со претходниот месец е негативна и изнесува -0,1%.

Највисок пад на цените е регистриран во категоријата Култура и разонода -0,7%, следен од падот на цените во категориите Хигиена и здравје -0,6%, Исхрана -0,2%, Тутун и пијалаци и Сообраќајни средства и услуги -0,1%. Во категоријата Административни и финансиски услуги цените

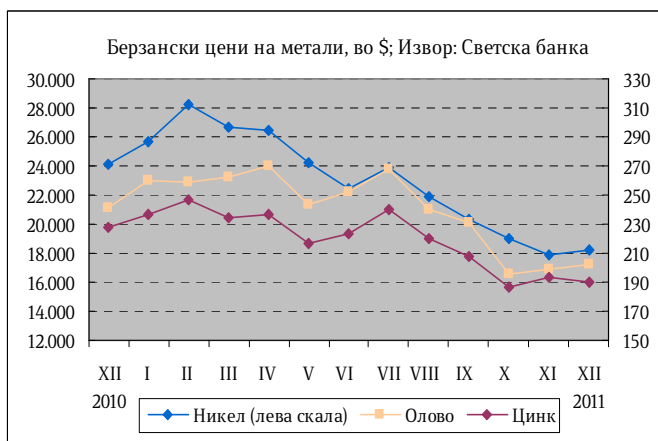
останаа непроменети, додека месечно зголемување на цените е регистрирано во категориите Облека и обувки и Ресторани и хотели од 0,1%, и Домување од 0,3%.

Цените на мало во декември 2011 година се повисоки за 3,1% во однос на декември 2010 година. Споредено со претходниот месец цените на мало се непроменети. Просечниот раст на цените на мало во 2011 година изнесува 4,0%.

Берзански цени

Во декември 2011 година цената на суровата нафта (Brent) на светските берзи забележа пад од 2,3% во однос на претходниот месец и достигна вредност од 107,9 долари за барел. Споредено со декември 2010 година, цената на нафтата е повисока за 17,5%. Цената на природниот гас во декември се зголеми за 0,4% во однос на претходниот месец.

Што се однесува до металните производи, никелот како производ со високо учество во македонскиот извоз, на светските берзи во декември

се тргуваше со просечна цена од 18.267 долари за еден метрички тон (\$/мт), што претставува месечен раст на цената од 2,2%. Споредено со декември 2010 година цената на никелот е пониска за 24,2%. Имено, во декември се забележува општо благо намалување на цените на металите и минералите од 0,6% на месечна основа, што се должи на грижите за глобалниот економски раст. Највисок месечен пад на цените во оваа група на производи е регистриран за среброто од 9,4%. Пад на цената забележа и златото од 5,5%,

што се должи на намалената инвестициска побарувачка. Калајот во декември се продаваше по цена пониска за 9% во однос на ноември, додека месечен раст на цената, освен никелот, имаат забележано оловото и железните руда.

Цената на житото на светските берзи продолжи да се намалува, за 4,3% во декември, имајќи предвид дека големите насади и поволните временски услови во САД ќе резултираат со зголемени глобални резерви.

2. Надворешно трговска размена

Вкупната трговска размена во 2011 година бележи висок раст од 24,5% во однос на претходната година, со истовремено позитивно придвижување на извозот и увозот на стоки.

Според динамика на движењето на трговската размена, во 2011 година стапките на раст ги надминаа проекциите за оваа година (22,5% за извозот и 21% за увозот на стоки).

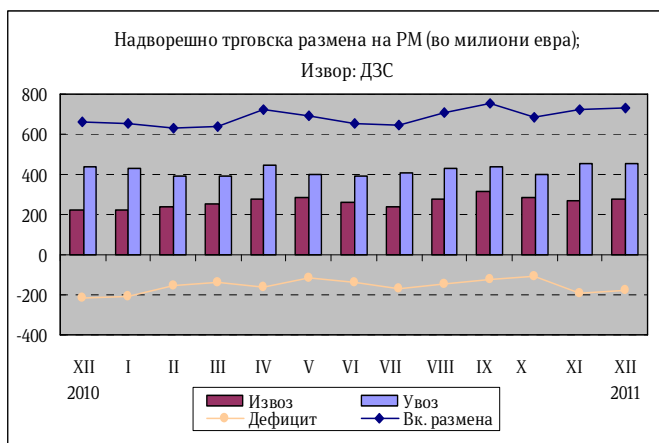
Извоз

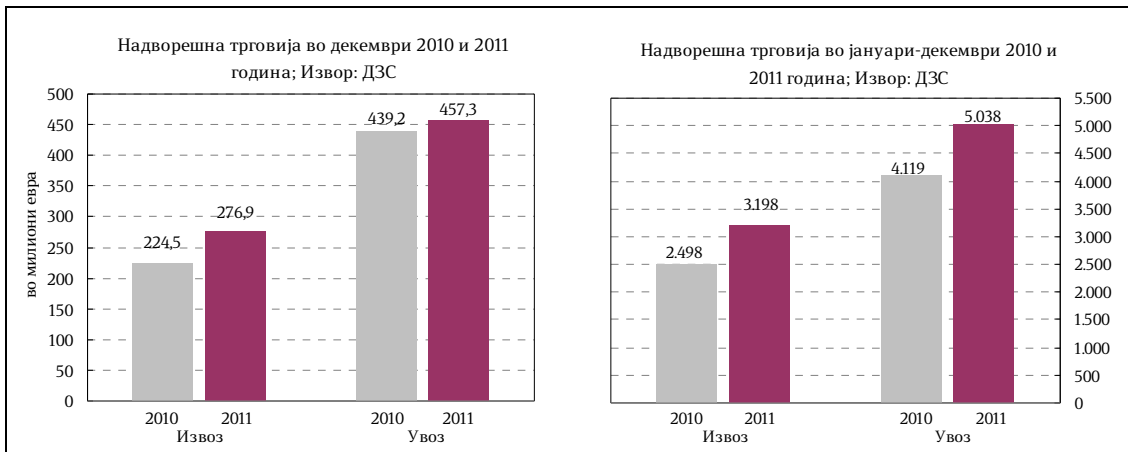
Анализирано на годишно ниво, во 2011 година количинскиот извоз на стоки бележи позабавен раст од 1,8%, а нивната вредност изнесува 3.197,7 милиони евра, што претставува највисок остварен извоз од 2003 година наваму и во однос на 2010 година бележи висок раст од 28% (700 мил. евра).

Анализирано на месечно ниво, во декември 2011 година извозот бележи нагорно придвижување од 4% во однос на претходниот месец.

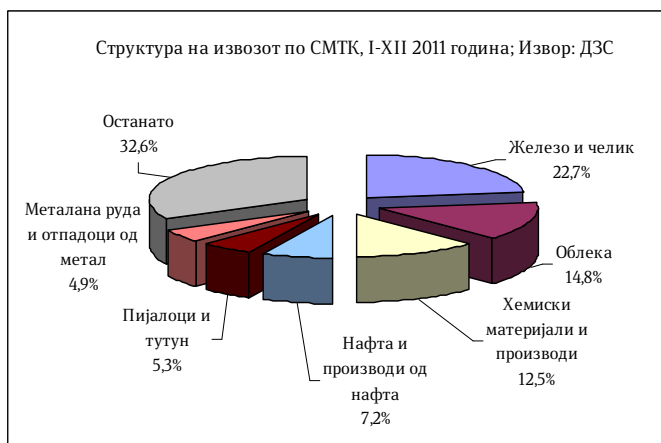
Сезонско прилагоденото движење на извозот во декември бележи месечен раст од 9,5%, што укажува на негативно влијание на сезонскиот фактор (4,5 п.п.) врз извозот во овој месец.

Само во декември 2011 година извезени се стоки во износ 276,9 мил. евра, што претставува висок раст од 23,3% во однос на истиот месец минатата година, а во најголем дел се должи на повеќе извезено железо и челик, хемиски материјали и метални производи, машини и делови, облека и друго.

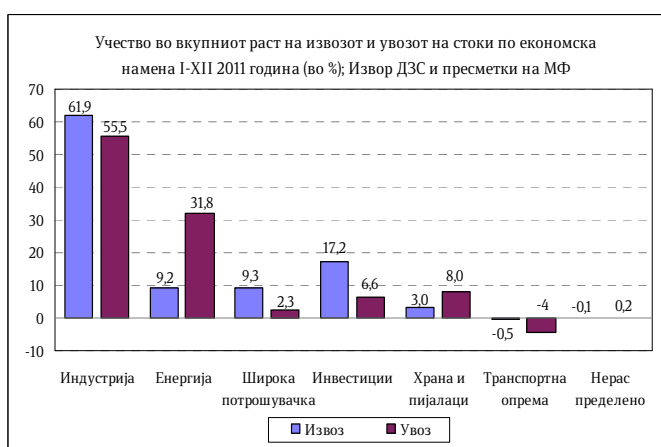

Анализирано по тарифи, најзастапени производи во извозот се: катализатори на подлога со благороден метал или со соединенија на благородни метали како активна материја; фероникел; топло валани пласнати производи од железо или нелегиран челик со ширина 600 мм; машини и апарати за филтрирање или пречистување на други гасови со каталичка постапка; машки кошули од памук; гасни масла за други намени со содржина на сулфур до 0,001% и до 0,005% по маса; тутун; табли, плочи, пултови, маси, ормани и други основи, опремени; руди на олово и концентрати; фери-силико-манган; фери-силициум и др.

Главни групи производи (според СМТК) со најголемо учество во извозот во 2011 година се: железо и челик со 22,7%, облека 14,8%, хемиски материји и производи 12,5%, нафта и производи од нафта 7,2%, метална руда и отпадоци од метал 4,9% и пијалаци и тутун 5,3%. Овие шест групи производи сочинуваат 67,4% од вкупниот извоз на државата.

Во 2011 година, гледано по економска намена најголемо учество во годишниот раст на извозот имаат интермедијарните производи наменети за индустриско производство со 61,9%, а потоа инвестициските производи со 17,2% и стоките за широка потрошувачка со 9,3%.

Увоз

Увезените количини на стоки во 2011 година се повисоки за 9,7%, а нивната вредност изнесува 5.038,5 милион евра, што претставува значителен раст за 22,3% (919,4 мил. евра) во однос на минатата година.

Извоз на нафта и производи од нафта*)					Увоз на нафта и производи од нафта*)				
	I-XII 2010	I-XII 2011	Салдо	Стапки во%		I-XII 2010	I-XII 2011	Салдо	Стапки во%
.000 Т	327,3	361,7	34,3	10,5	.000 Т	1.215,3	1.253,7	38,4	3,2
Мил. ЕУР	164,9	229,4	64,5	39,1	Мил. ЕУР	563,5	758,1	194,6	34,5
Мил.\$	218,1	321,3	103,2	47,3	Мил.\$	744,8	1.055,4	310,5	41,7

*)Претходни податоци

*)Претходни податоци

Само во декември 2011 година увезени се стоки во износ од 457,3 мил. евра, што претставува умерен раст од 4,1% во однос на истиот месец од минатата година.

Анализирано на месечно ниво, во декември 2011 година увозот бележи минимален раст од само 0,2% во однос на претходниот месец. Сезонско прилагоденото движење на увозот во декември бележи месечен пад од 1,6%, што укажува на позитивното влијание на сезонскиот фактор (1,8 п.п.) врз увозот во овој месец.

Извоз на хемиски производи*)					Увоз на хемиски производи*)				
	I-XII 2010	I-XII 2011	Салдо	Стапки во%		I-XII 2010	I-XII 2011	Салдо	Стапки во%
.000 Т	27,4	25,2	-2,2	-8,1	.000 Т	24,1	28,0	3,9	16,1
Мил. ЕУР	172,5	398,2	225,6	130,8	Мил. ЕУР	48,1	74,0	25,9	53,9
Мил.\$	229,2	552,6	323,4	141,1	Мил.\$	63,5	103,1	39,6	62,4

*)Претходни податоци

*)Претходни податоци

Најзастапени производи во структурата на увозот по тарифи се: сурова нафта; текстилни предива и ткаенини; платина, необработена или во прав; гасни масла за други намени со содржина на сулфур што не надминува 0,001% по маса; електрична енергија, руди на никел и концентрати; топло валани плоснати производи во макари наменети за повторно валање; други соединенија, амалгами; метални отпадоци; лекови приготвени во одмерени дози; премачкувачки средства; други моторни возила за превоз на лица; телефони за целуларни мрежи и друго.

Најголем дел од увозот на стоки (според групи на СМТК) во 2011 година, покрај нафтата отпаѓа на обоени метали, текстилни предива, железо и челик, друмски возила и друго.

Извоз на железо и челик *)					Увоз на железо и челик*)				
	I-XII 2010	I-XII 2011	Салдо	Стапки во%		I-XII 2010	I-XII 2011	Салдо	Стапки во%
.000 Т	753,6	801,7	48,0	6,4	.000 Т	575,0	590,2	15,2	2,6
Мил. ЕУР	589,2	725,5	136,3	23,1	Мил. ЕУР	267,2	313,9	46,8	17,5
Мил.\$	777,8	1.010,9	233,1	30,0	Мил.\$	354,6	437,4	82,8	23,3

*)Претходни податоци

*)Претходни податоци

Гледано по економска намена во 2011 година во годишниот раст на увозот најмногу учествуваат интермедијарните производи наменети за индустриското производство со 55,5% и енергетските производи со 31,8%, а потоа храна и пијалаци и производи за инвестиции со 8% и 6,6%, соодветно.

Салдо на трговска размена

Во 2011 година поради повисокиот апсолутен раст на увозот од извозот, трговскиот дефицит се прошири за 219,2 милиони евра во однос на минатата година и изнесува 1.840,8 милиони евра, што претставува 24,8% од проценетиот БДП за 2011 година (во 2010 година дефицитот изнесуваше 1.626,6 мили. Евра или 23,5% од БДП).

Доколку салдото на извозот и увозот на стоки го анализираме по економска намена, проширувањето на дефицитот е резултат на комбиниран ефект од: проширеното негативно салдо во размената со горива и мазива (посебно поради растот на увозот на преработени горива и мазива во 2011 година), индустриски набавки и производи за храна.

Во спротивна насока дејствуваше стеснувањето на негативното салдо во размената со инвестициски производи и транспортна опрема, како и проширеното позитивно салдо на размената кај стоките за широка потрошувачка.

Ваквите движења во 2011 година придонесоа степенот на покриеност на увозот со извоз, кој изнесува 63,6%, да се подобри за 2,8 п.п. во однос на претходната година.

Анализирано според економските групации на земјите во 2011 година, извозот бележи раст кај сите групации, при што најголем придонес во растот има извозот во ЕУ, потоа земјите од Западен Балкан и земјите во развој. Гледано по земји, покрај Германија и Косово, значителен раст забележува извозот во Украина, Словачка, Србија, Италија, Тајван, Кина и други.

Во 2011 година, при значително подобрена трговска размена со Европската унија (ЕУ 27) во однос на претходната година за 25,8%, учеството на размената со оваа интеграција во вкупната надворешно-трговска размена бележи благо позитивно поместување од 0,6 п.п. и изнесува 56,8%, при што извозот на стоки учествува со 60,6%, а увозот на стоки со 54,4%.

Како резултат на структурните промени во размената со странство, во 2011 година, 46,4% од трговскиот дефицит на земјата е остварен во размената со Русија и Велика Британија, а потоа следуваат Грција, Турција, Кина, Србија, Бугарија и други. Суфицит е остварен во размената со Германија, Косово, Албанија, Словачка, Црна Гора, Белгија и други.

Валутна структура

Гледано по валутна структура, 70,3% од трговската размена во 2011 година е реализирана во евра, што во однос на 2010 година претставува намалување од 2,9 п.п.. На страната на извозот и увозот, еврото е застапено со 78% и 65,4%, соодветно, при што застапеноста на еврото е на минатогодишното ниво, а намалувањето на застапеноста кај увозот изнесува 4,8 п.п. во однос на 2010 година. Намалувањето на структурното учество на еврото во увозот се должи на зголемениот увоз од Велика Британија изразен во фунти со учество од 7,9% во валутната структура на увозот.

Надворешно трговска размена на Република Македонија (по валути); пресметки на МФ												
увоз	I-XII 2010					I-XII 2011					апсолутна промена во валутна вредност	релативна промена во валутна вредност (во%)
	валута	колич. 000 t	увоз во валута	просечен курс на денарот во однос на валутите	увоз во денари	структ. во%	колич. 000 t	увоз во валута	просечен курс на денарот во однос на валутите	увоз во денари		
ЕУР	2.935	2.888.170.117	61.5150	177.665.784.752	70,2	3.064	3.297.345.275	61,5289	202.882.027.706	65,4	409.175.158	14,2
УСД	2.784	1.333.762.063	46,4574	61.963.117.659	24,5	3.217	1.810.918.377	44,2281	80.093.479.088	25,8	477.156.315	35,8
ГБП	3	158.281.878	71,7150	11.351.184.859	4,5	3	347.438.122	70,8931	24.630.965.517	7,9	189.156.244	119,5
ЕУР+УСД+ГБП	5.722			250.980.087.270	94,7	6.284			307.606.472.311	99,2		
вк извоз:	5.738			253.072.922.596	100,0	6.294			310.208.226.020	100,0		22,6

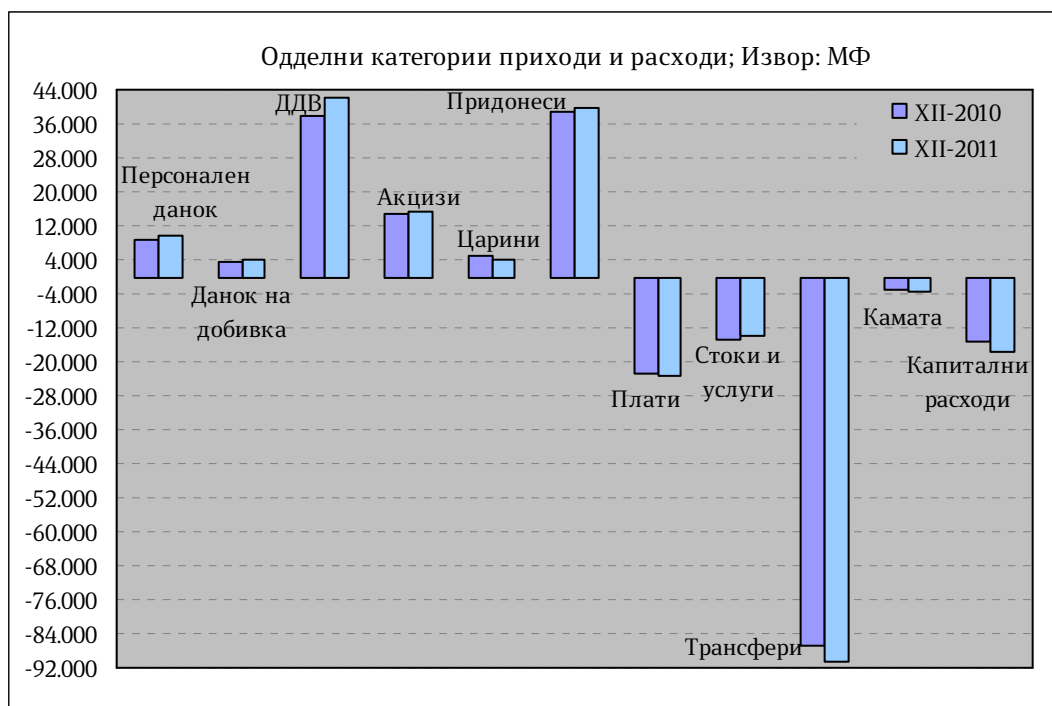
Извор: Државен завод за статистика и НБРМ

3. Фискален сектор

Буџетски приходи

Во периодот јануари - декември 2011 година вкупните приходи на Буџетот изнесуваа 137.166 милиони денари, односно 30,1% од БДП, што претставува поголемо остварување за 3,8% во однос на 2010 година.

Даночните приходи за овие дванаесет месеци се реализирани во износ од 78.206 милиони денари, односно 17,2% од БДП и во однос на истиот период 2010 година се зголемени за 7,2%.

Данокот на додадена вредност е остварен во износ од 42.224 милиони денари, при што учеството на ДДВ во вкупните даночни приходи во 2011 година е доминантно и изнесува 54,0%. Акцизите се остварени во износ од 15.513 милиони денари (учество од 19,8% во даночните приходи). Така, од овие два даноци се остварени приходи од 57.737 милиони денари, односно 73,8% од вкупните даночни приходи, (12,7% од БДП). Притоа, ДДВ е наплатен во бруто износ од 60.504 милиони денари, од кои на даночните обврзници им е извршен поврат во износ од 18.280 милиони денари (бруто наплатата е

повисока за 13,7%, додека повратот по основ на ДДВ е повисок за 17,8% споредено со истиот период 2010 година).

Структурата на прометот во земјата укажува дека прометот со добра и услуги кои се оданочуваат со општа даночна стапка од 18% е зголемен за 13,0%, а прометот кој се оданочува со бенефицирана даночна стапка од 5% е зголемен за 12,2%. Набљудувано по одделни категории на даноци, приходите од персоналниот данок се остварени во износ од 9.513 милиони денари и се зголемени за 7,2% на годишна основа (околу $\frac{3}{4}$, односно 73,6% од персоналниот данок претставува приходот од данокот на плати и други лични примања). Споредено со истиот период во 2010 година приходите од данокот од добивка забележаа раст од 5,4%, што главно е резултат на пораст на доплатите по Годишните даночни биланси, на годишниот данок на вкупен приход, додека забележано е намалување на данокот наплатен по основ на исплатена дивиденда и друга распределба од добивката (за одбележување е фактот дека данокот на добивка бележи повисоки остварувања во однос на вкупниот план за анализираниот период за 6,9%). Приходите од ДДВ забележаа раст од 12,0%, додека акцизите забележаа поумерен раст, односно поголемо остварување за 3,9%. Приходите од царина беа остварени во износ од 3.779 милиони денари и забележаа намалување од 19,8%.

Неданочните приходи се намалени за 7,0% во однос на истиот период 2010 година, односно беа остварени во износ од 13.085 милиони денари (во овие приходи се приходите од административни такси, патарини и др.).

Капиталните приходи реализирани по основ на продажба на градежно земјиште, станови и дивиденди, се остварија во износ од 3.546 милиони денари, што претставува намалување од 3,1% во однос на истиот период претходната година.

Социјалните придонеси од плата се остварени во износ од 39.769 милиони денари, што е повеќе за 2,8% споредено со истиот период од 2010 година, при што зголемување на наплатата се забележува кај придонесите за пензиско осигурување од 2,9%, кај придонесите за вработување од 2,9%, додека придонесите за здравствено осигурување забележаа зголемување од 2,5%.

Буџетски расходи

Во периодот јануари – декември 2011 година вкупните расходи на Буџетот изнесуваа 148.649 милиони денари, односно 32,6% од БДП, што е повеќе за 4,2% во однос на 2010 година.

Во структурата на реализираните вкупни расходи, тековните расходи во износ од 130.939 милиони денари учествуваа со 88,1% (со учество од 28,8% во БДП) и се зголемени за 2,8% во однос на дванаесетте месеци во 2010 година.

Доминантно учество во тековните расходни ставки имаа трансферите кои изнесуваа 90.363 милиони денари (19,8% од БДП), а втори по големина се платите и надоместоците со 23.147 милиони денари. Во вкупните расходи на Буџетот, структурното учество на расходите за плати и надоместоци изнесува 15,6% и во однос на 2010 година се зголемени за 2,3%.

Расходите за стоки и услуги изнесуваа 13.958 милиони денари и споредено со истиот период од 2010 година се намалени за 4,9%.

Трансферите забележаа зголемување од 4,0% споредено со истиот период 2010 година и истите учествуваа со 60,8% во вкупните расходи. Социјалните трансфери изнесуваа 67.188 милиони денари, забележаа раст од 5,3% и учествуваа со 45,2% во вкупните расходи. Трансферите кон Фондот за пензиско и инвалидско осигурување зафаќаат најголем дел од социјалните трансфери, со износ од 39.234 милиони денари, зголемување од 4,3%, споредено со истиот период 2010 година и 26,4% од вкупните расходи. Учеството на категоријата други трансфери, кои ги вклучуваат трансферите кон единиците на локалната самоуправа, во вкупните расходи изнесува 15,1%, односно забележаа зголемување од 2,4%, споредено со истиот период 2010 година.

Каматите се реализирани во износ од 3.471 милиони денари, што е повеќе за 9,4% во споредба со истиот период 2010 година. Ваквото зголемување е главно поради исплата на доспеани обврски за камати од задолжување кон странство. Трошоците за камати од домашно задолжување беа зголемени за 8,6%, додека за странство беа зголемени за 9,7%.

Во анализираниот период средствата за капиталните расходи беа реализирани во износ од 17.710 милиони денари (3,9% учество во БДП), односно забележаа зголемување од 15,5% во споредба со истиот период лани.

Буџетско салдо

Во периодот јануари - декември 2011 година остварен е дефицит во Буџетот на Република Македонија од 11.483 милиони денари, што претставува 2,5% од БДП, додека дефицитот на Централниот буџет е остварен во износ од 9.542 милиони денари и претставува 2,1% од БДП.

4. Социјален сектор

Број на нововработени и регистрирани невработени лица во АВРМ

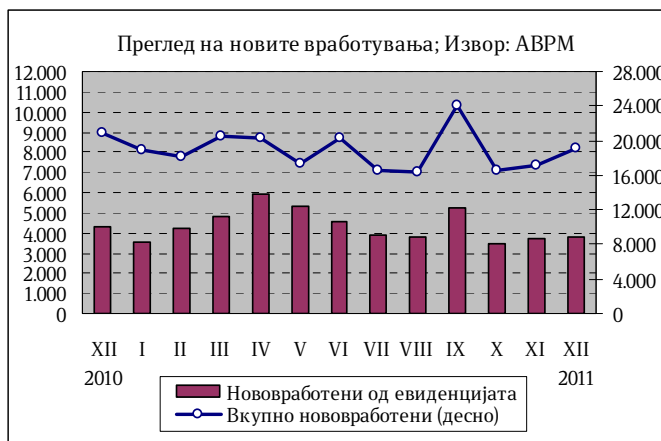
Во периодот јануари - декември 2011 година во Агенцијата за вработување на Република Македонија регистрирани се вкупно 225.347 нови засновани работни односи. Од вкупниот број нововработени, 38,2% се вработени на неопределено време, додека останатиот дел се вработени на определено време и за вршење на сезонски работи. Споредено со истиот период од 2010 година бројот на засновани нови работни односи е помал за 3,1%.

Во текот на месец декември засновани се 19.190 нови работни односи, од кои 19,8% се од евиденцијата на невработени. Одливот на лица од Регистарот на Агенцијата за вработување на Република Македонија во декември изнесува 11.239, од кои 33,1% претставуваат нови засновани работни односи. Во декември во Агенцијата регистриран е прилив од 9.147 лица, од кои 57,4% се лица на кои им престанал работниот однос. Резултатот е намалување на невработеноста за 2.092 лица, односно за 0,7% во однос на претходниот месец.

Така, во декември 2011 година бројот на невработени лица изнесува 281.144. Споредено со истиот месец од 2010 година, бројот на невработени лица е намален за 12,5%.

Најголем дел од невработените, односно 67,0% се од урбани средини (градско население), а 57,4% се мажи. Анализирани според степенот на образование поголемиот дел, односно 49,9% од невработените се неквалификувани или полуквалификувани, додека само 9,3% имаат вишо или повисоко ниво на образование. Гледано според возрастни групи, најголемиот дел или 55,8% од невработените припаѓаат на возрастната група 25-49 години. Според времето на чекање на вработување, 48,1% од невработените лица чекаат вработување од 1 до 7 години, додека 29,6% чекаат вработување 8 и повеќе години.

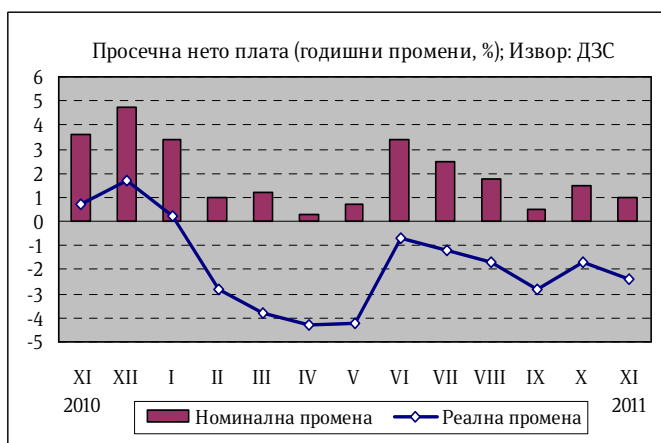

Плати

Согласно објавените податоци на Државниот завод за статистика, просечната месечна исплатена бруто плата по вработен во ноември 2011 година изнесува 30.591 денари, додека просечната месечна исплатена нето плата изнесува 20.834 денари¹.

На месечна основа, во ноември 2011 година просечните бруто и нето плата забележаа номинален пад од 0,3%, додека реално истите беа пониски за 0,9%.

Во ноември 2011 година во однос на истиот месец од 2010 година, просечната бруто плата забележа номинален раст од 0,8%, додека реално истата беше пониска за 2,6%. Во истиот период, просечната нето плата номинално беше повисока за 1,0%, додека реалната плата забележа пад од 2,4%.

Кумулативно, во периодот јануари-ноември 2011 година просечната бруто плата бележи номинален раст од 1,4%, додека реално истата е пониска за 2,5%. Во истиот период, просечната нето плата бележи номинален раст од 1,6%, а реално истата е пониска за 2,3%.

¹ Државниот завод за статистика, на почетокот на оваа година, ја примени новата Национална класификација на дејностите (НДК Рев.2) за прибирање и обработка на податоците на просечната месечна исплатена бруто и нето плата.

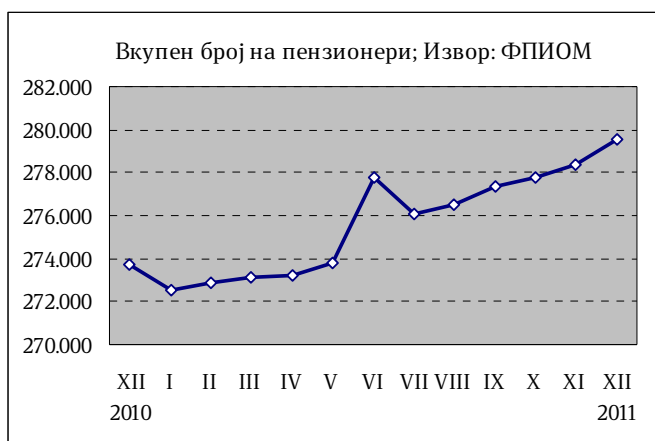
Највисок раст на просечната месечна бруто и нето плата по вработен во ноември 2011 година во однос на ноември 2010 година, е забележан во следните дејности: Уметност, забава и рекреација (9,7% бруто плата и 9,6% нето плата), Стручни, научни и технички дејности (9,1% бруто плата и 10,1% нето плата) и Финансиски дејности и дејности на осигурување (7,6% бруто плата и 7,1% нето плата).

Намалување на просечната месечна бруто и нето плата по вработен во ноември 2011 година во однос на месец ноември 2010 година е забележано во дејностите Административни и помошни услужни дејности (3,6% бруто плата и 2,9% нето плата), Информации и комуникации (1,9% бруто плата и 2% нето плата) и Трговија на големо и трговија на мало; поправка на моторни возила и мотоцикли (1,2% бруто плата и 1% нето плата).

Процентот на вработени кои не примиле плата во ноември 2011 година изнесува 2,4%, и во споредба со истиот месец од претходната година е поголем за 0,5 п.п., а во однос октомври 2011 година процентот на вработени кои не примиле плата е идентичен.

Пензии

Во декември 2011 година во Фондот на пензиското и инвалидското осигурување евидентирани се 279.526 пензионери, што претставува зголемување од 2,1% во однос на истиот месец од 2010 година. Во однос на ноември 2011 година бројот на корисници на пензија е поголем за 1.117 лица. Од вкупниот број на пензионери 55,8% се корисници на старосна пензија, 27,4% на семејна пензија и 16,8% на инвалидска пензија.

За исплата на пензии во декември 2011 година потрошени се 2.923,28 милиони денари, што претставува 49,9% од вкупните социјални трансфери².

Просечната пензија во декември 2011 година изнесува 10.698 денари, што на годишно ниво претставува зголемување од 3,5%. Соодносот на просечната пензија со просечната исплатена плата во ноември 2011 година (последни расположливи податоци) изнесува 51,2%.

² Категоријата социјални трансфери опфаќа пензиите, паричен надоместок во случај на невработеност, социјалните помошти и расходите за здравствената заштита.

5. Монетарен сектор

Примарни пари

Во декември 2011 година примарните пари³ забележаа засилен раст од 9,5% на годишна основа, во услови на раст на готовите пари во оптек од 12,9% и раст на вкупните ликвидни средства на банките од 7,1%. На месечна основа, примарните пари забележаа раст од 11,3%, како резултат на растот на готовите пари во оптек од 15,5% и вкупната ликвидност на банките која се зголеми за 8,5% на месечно ниво.

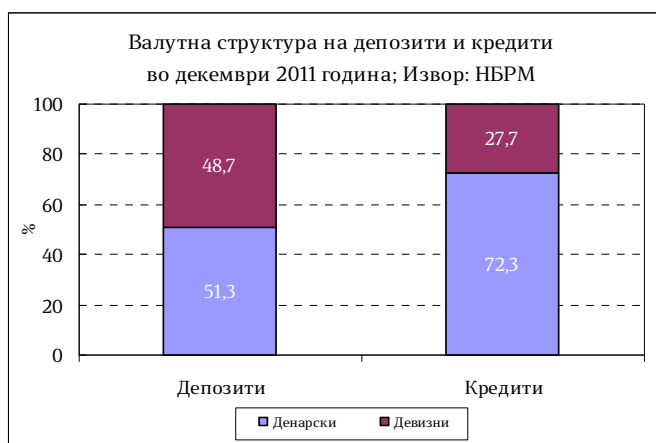
Народната банка на Република Македонија во декември 2011 година ја задржа каматната стапка на благајничките записи непроменета, односно на ниво од 4,0%. Исто така, каматната стапка на расположливите кредитите преку ноќ се задржа на ниво од 5,5%.

Депозитен потенцијал

Вкупниот депозитен потенцијал на банките⁴ во декември 2011 година забележа месечен раст од 1,5%, движен во голема мера од растот денарските депозити на домаќинствата кои се зголемија за 8,4%, додека девизните депозити на домаќинствата се намалија за 1,1%. Вкупните депозити на домаќинствата се зголемија за 2,9%, додека депозитите на приватните претпријатија се намалија 1,3%. Од валутен аспект, денарските депозити се зголемија за 6%, додека депозитите во странска валута се намалија за 2,9%.

На годишна основа, вкупните депозити го забрзаа растот кој достигна 9,2%, наспроти годишниот раст од 8,6% реализиран минатиот месец. Новото штедење главно произлегува од зголеменото штедење на домаќинствата од 12%, но и депозитите на приватните претпријатија забележаа раст од 6,1%. Анализирани според валутата, денарските депозити го засилија растот на 14,3% на годишна основа и остваруваат доминантен придонес во растот на вкупните депозити.

Девизните депозити го забавија растот на 4,3%. Според рочноста, долгорочните депозити бележат раст од 21,7%, а краткорочните депозити се повисоки за 8% на годишна основа.

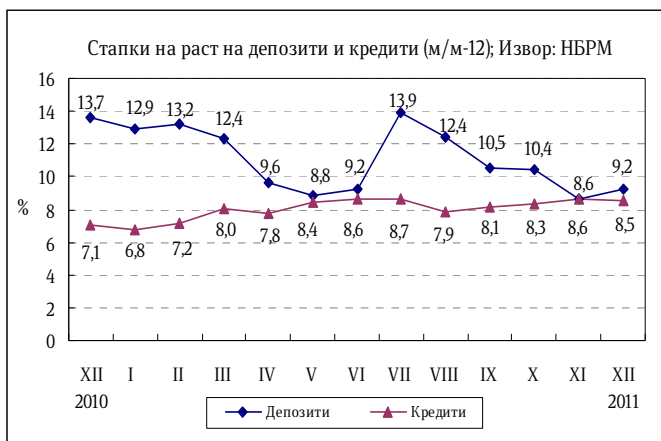
³ Примарните пари се пресметани како збир од готовите пари во оптек (вклучително и готовината во благајна), задолжителната резерва во денари и во девизи и вишокот ликвидни средства над обврската за задолжителна резерва (во денари)

⁴ Почнувајќи од јануари 2009 година депозитите вклучуваат пресметана камата

Кредити на банките

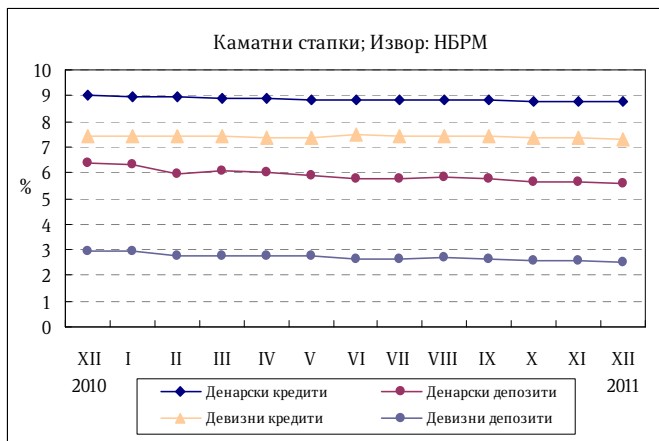
Во декември 2011 година вкупните кредити на банките кон приватниот сектор на месечна основа се зголемија за 0,3%. Кредитите кон приватните претпријатија бележат раст од 0,6% во однос на претходниот месец, додека кредитите кон домаќинствата се пониски за 0,2%. Според валутната структура, кредитите во странска валута се зголемија за 1,8%, додека денарските кредити се пониски за 0,2%.

На годишна основа, растот на вкупните кредити изнесува 8,5% во услови на зголемено кредитирање на приватните претпријатија и домаќинствата од 8,8% и 8,1%, соодветно. Од валутен аспект, денарските кредити бележат годишен раст од 5,2%, додека кредитите во странска валута регистрираат висок раст од 18,5%. Од аспект на рочноста пак, долгорочните кредити бележат годишен раст од 11,1%, додека краткорочните кредити се повисоки за 0,2%.

Каматни стапки на депозитни банки

Во декември 2011 година, каматните стапки на депозитните банки на денарските инструменти се задржаа на исто ниво од претходниот месец. Каматната стапка на денарските кредити, која ги опфаќа каматните стапки на денарските кредити без валутна клаузула и на денарските кредити со валутна клаузула, изнесува 8,8%, што на годишна основа претставува пад од 0,3 п.п. Каматната стапка на денарските депозити изнесува 5,6% и е пониска за 1,1 п.п. во однос на декември 2010 година.

Каматната стапка на банките за девизните кредити изнесува 7,3% и на месечна основа е пониска за 0,1 п.п. додека и во однос на декември 2010 година истата е намалена за 0,1 п.п. Каматната стапка на девизните депозити изнесува 2,5%, што на месечно ниво е намалување од 0,1 п.п., додека во однос на декември 2010 година е пониско ниво за 0,5 п.п.

Девизни резерви

Бруто девизните резерви на крајот на декември 2011 година изнесуваа 2.068,9 милиони евра и во однос на претходниот месец се повисоки за 222,5 милиони евра, додека во однос на декември 2010 година девизните резерви се повисоки за 354,4 милиони евра.

Министерство за финансии
Сектор за макроекономска политика

www.finance.gov.mk

Извештајот го подготвуваат:

Анета Ацевска

Бојана Илиевска

Ѓоко Ѓорѓески

Копринка Сапунова

Неџати Куртиши

Сами Асани

Контролира: Снежана Делевска

Одобрува: Јордан Трајковски

Скопје, Февруари 2011